

Case name

Kesavananda Bharati v. State of Kerala (1975)

Case

এই গোচৰটোত সংবিধানৰ সংশোধনীৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ সৈতে সম্পৰ্কিত অনুচ্ছেদে 368 আৰু নৰ্বাচনী আবেদনৰ বৈধতাৰ সৈতে সম্পৰ্কিত অনুচ্ছেদে 329একে ধৰি বিভিন্ন সাংবিধানিক ব্যৱস্থাৰ ব্যাখ্যা অন্তৰ্ভুক্ত আছে।

Brief Summary

ভাৰতৰ উচ্চতম ন্যায়ালয়ে কহেবাটাও ৰায়দানত সংবিধানৰ সংশোধনী, নৰ্বাচনী আইন আৰু ন্যায়িক পুনৰীক্ষণৰ ক্ষমতা সম্পৰ্কীয় সাংবিধানিক ব্যৱস্থাসমূহক ব্যাখ্যা কৰিছে। আদালতে ৰায় দিছে যে সংবিধান সংশোধনৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ সৈতে সম্পৰ্কিত অনুচ্ছেদে 368 সংশোধন কৰাৰ ক্ষমতা সংসদৰ নাই। আদালতখনে লগতে কয় যে 368 নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত সংবিধান সংশোধন কৰাৰ সংসদৰ ক্ষমতা অনুচ্ছেদে 368 (2) ৰ অধীনত নৰ্বাচনীৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ বাহিৰে কোনো সীমাবদ্ধতাৰ অধীন নহয়। আদালতে লগতে কয় যে 1971 চনত ইন্দিৰা গান্ধীৰ প্ৰধানমন্ত্ৰী নৰ্বাচনক বৈধতা প্ৰদান কৰা 39 সংখ্যক সংবিধান সংশোধনী অসাংবিধানিক কয়িনো ই সংবিধানৰ মৌলিক গাঁথনি উলংঘন কৰে।

Main Arguments

গোচৰটোৰ মূল যুক্তিবিোৰ 368 নং অনুচ্ছেদৰ ব্যাখ্যা আৰু সংবিধান সংশোধনৰ বাবে সংসদৰ ক্ষমতাৰ ওপৰত আধাৰিত। আবেদনকাৰীসকলে যুক্তি দিছিল যে সংঘটক শক্তি সীমা নৰ্বাচনীৰ পুলৰ পৰা স্বাধীন য'ত ই সু-সংজ্ঞায়িত মাধ্যমৰ জৰিয়তে সংঘটক কৰ্তৃপক্ষৰ হাত এৰি দিয়ে। উত্তৰদাতাসকলে যুক্তি দিছিল যে 368 নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত সংবিধান সংশোধন কৰাৰ সংসদৰ ক্ষমতা অনুচ্ছেদে 368 (2) ৰ অধীনত নৰ্বাচনীৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ বাহিৰে কোনো সীমাবদ্ধতাৰ অধীন নহয়।

Legal Precedents or Statutes Cited

উচ্চতম ন্যায়ালয়ে ইয়াৰ ৰায়সমূহত কহেবাটাও আইনী দৃষ্টান্ত আৰু বৰ্ধি উল্লেখ কৰিছে, যাৰ ভিতৰত আছেঃ-ভাৰতৰ সংবিধানৰ 368 নং অনুচ্ছেদে, যি সংবিধান সংশোধনৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ সৈতে সম্পৰ্কিত।-ভাৰতৰ সংবিধানৰ 329 এ অনুচ্ছেদে, যি নৰ্বাচনী আবেদনৰ বৈধতাৰ সৈতে সম্পৰ্কিত। জনসাধাৰণৰ প্ৰতিনিধিত্ব আইন, 1951। - কশেৱানন্দ ভাৰতী বনাম কৰোলা ৰাজ্য (1973) 4 এছচি 225।

Quotations from the court

আদালতে ইয়াৰ ৰায়সমূহত কহেবাটাও পৰ্যৱৰ্কেষণ আৰু উদ্ধৃতি প্ৰদান কৰিছে, যাৰ ভিতৰত আছে:- "সংঘটক শক্তিসীমা নৰ্দ্ধাৰতি পুলৰ পৰা স্বাধীন য'ত ই সু-সংজ্ঞায়িত মাধ্যমৰ জৰিয়তে সংঘটক কৰ্তৃপক্ষৰ হাত এৰি দিয়ে। " - মৌলিক সঁজুলিটো সংশোধন কৰাৰ শক্তিয়ে ইয়াৰ সৈতে মৌলিক গাঁথনি, মৌলিক পৰিকাঠামো আৰু সংবিধানৰ অত্যাৱশ্যকীয় ভেটিৰ অত্যাৱশ্যকীয় বৈশিষ্ট্যবোৰ ধ্বংস কৰাৰ ক্ষমতা বহন কৰি নোৱাৰে। " - আইনৰ বিষয়ে জনাটো অনুমান কৰা হয়। " - "39তম সংশোধনী এতিয়ালৈকে অসাংবিধানিক কয়িনো ই প্ৰধানমন্ত্ৰী নৰ্দ্ধাৰক নৰ্দ্ধাচনী আইনৰ পৰিসীমাৰ পৰা ৰহেই দিয়ে।"

Present Court's Verdict

উচ্চতম ন্যায়ালয়ে এই গোচৰটোত কহেবাটাও ৰায় প্ৰদান কৰিছে, যাৰ ভিতৰত আছে:- কশেৱানন্দ ভাৰতী বনাম কৰোলা ৰাজ্য (1973) 4 এছচি 225, য'ত আদালতে ৰায় দিছিল যে মৌলিক সঁজুলিটো সংশোধন কৰাৰ ক্ষমতাই ইয়াৰ সৈতে মৌলিক গাঁথনি, মৌলিক পৰিকাঠামো আৰু সংবিধানৰ অত্যাৱশ্যকীয় ভেটিৰ অত্যাৱশ্যকীয় বৈশিষ্ট্যসমূহ ধ্বংস কৰাৰ ক্ষমতা বহন কৰি নোৱাৰে। - ইন্দ্ৰা নহেৰু গান্ধী বনাম ৰাজ নাৰায়ণ (1975) 4 এছচি 345, য'ত আদালতে ৰায় দিছিল যে 39তম সাংবিধানিক সংশোধনী অসাংবিধানিক কয়িনো ই সংবিধানৰ মৌলিক গাঁথনি উলংঘন কৰে। - এছ. আৰ. বোম্বাই বনাম ভাৰত চৰকাৰ (1994) 3 এছ. চি. চি. 1, য'ত আদালতে ৰায় দিছিল যে 368 নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত সংবিধান সংশোধন কৰাৰ সংসদৰ ক্ষমতা অনুচ্ছেদ 368 (2) ৰ অধীনত নৰ্দ্ধাৰতি প্ৰক্ৰিয়াৰ বাহিৰে কোনো সীমাবদ্ধতাৰ অধীন নহয়।

Conclusion

এই ক্ষেত্ৰত উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ ৰায়সমূহে সংবিধানৰ সংশোধনী, নৰ্দ্ধাচনী আইন আৰু ন্যায়িক পুনৰীক্ষণৰ ক্ষমতাৰ সৈতে সম্পৰ্কিত সাংবিধানিক ব্যৱস্থাসমূহৰ ব্যাখ্যাৰ ক্ষেত্ৰত গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰভাৱ পেলায়। আদালতৰ অধিকাৰে সংবিধান সংশোধন কৰাৰ বাবে সংসদৰ ক্ষমতাৰ সীমা স্থাপন কৰিছে আৰু এই নীতি পুনৰ নিশ্চিত কৰিছে যে মৌলিক সঁজুলি সংশোধন কৰাৰ শক্তিয়ে ইয়াৰ সৈতে মৌলিক গাঁথনি, মৌলিক পৰিকাঠামো আৰু সংবিধানৰ অত্যাৱশ্যকীয় ভেটি ধ্বংস কৰাৰ ক্ষমতা বহন কৰি নোৱাৰে।